

ועל זו הכוונה כשהתחיל לכתוב ואלה תולדות יצחק בן אברהם, שהם יעקב ועשו האמורים בפרשה, אמר אברהם הוליד את יצחק, דלאחר שנקרא שמו אברהם ע"ש אב המון גויים, לכן הייתה זו הסיבה שהוליד את יצחק, היינו שהוא היה הגורם לזו ההולדה של יצחק שהוליד את יעקב ועשו כדי שיקויים בו באברהם כי אב המון גויים של כל הע' אומות אשר ישמעאל ועשו הם עיקרם. וזהו נתינת טעם על הולדת התאומים של יצחק הנאמר בכאן.

והוא לפי המבואר בזוהר הקדוש, כי אלו שתי האומות ישמעאל ועשו היו עיקר כל השבעים אומות שבעולם, ושאר האומות יונקים רק מאלו השתיים, ולכן ע"י זה שישמעאל נולד מאברהם ועשו נולד מיצחק בן אברהם, והם עיקרי הע' אומות, נתקיים באברהם שהוא אב המון גויים, וכוונת "אב" הוא לא רק שהוא הפטרון והראש שלהם, שגם זה נקרא אב, אלא הוא האב ממש שיצאו מחלציו כל הע' אומות מלבד יעקב שנקרא ג"כ זרע אברהם.

ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה בת בתואל הארמי מפדן ארם אחות לבן הארמי לו לאשה. ויעתר יצחק לה' וגו' (כה, כ-כא)

וכתב רש"י, וכי עדיין לא נכתב שהיא בת בתואל ואחות לבן ומפדן ארם, אלא להגיד שבחה, שהיתה בת רשע ואחות רשע ומקומה אנשי רשע, ולא למדה ממעשיהם, וכ"ה במדרש.

הכישופים והמנחשים, וכמו שכתוב (ישעי' ב) כי מלאו מקדם, ופירש"י שם: נתמלאו צבאותם ממעשה ארמים היושבים במזרח, שהם מכשפים ומשתמשים בשם הטומאה, וכ"כ הרד"ק שם: פי' מלאו כשפים יותר מבני קדם, וידוע היה זה בעיניהם כי בני קדם היו מכשפים ומעוננים וכו', ונקראו ארם בני קדם, לפי שהם למזרח א"י, וכן ארם מקדם כו' עכ"ל, וכ"כ הרמב"ן להלן בפ' ויצא, בענין התרפים של לבן שהם כלים לקסום בהם לדעת עתידות, וכי עוד: והנה לבן היה קוסם ומנחש, כאשר אמר נחשתי, וארצו ארץ הקוסמים מעולם, כדכתיב כי מלאו מקדם ועוננים כפלשתים, ובלעם בן בעור הקוסם היה מעירו, עכ"ל.

א) והנה לא מצאנו בכאן שהתורה מציינת איזו מעלה ושבת ברבקה, שעל זה יהיה שיין לומר שרבקה זו, אע"פ שהיתה בת בתואל וכו', היה בה שבת ומעלה זו, וא"כ במה שאמר בת בתואל וכו', שמענו רק גנות משפחתה, ולא שמענו בכאן שבחה [הינו שבודאי היתה צדקת, אבל היכן מרמז בעובדה זו צדקתה].

ואפשר, שבאמת מבואר כאן בפרשה זו צדקתה של רבקה ושבתה שלא למדה ממעשיהם, והיינו במה שנאמר בכאן ויתרוצצו הבנים בקרבה ותלך לדרוש את ה', ולא הלכה לדרוש במנחשים וקוסמים שיגידו לה מה ענינה בזה, ואף שהיתה בת בתואל ואחות לבן, ומפדן ארם, וארץ ארם היתה ארץ הקוסמים ומקור

רבקה, וכמו שאמרו במדרש שהתפלל שכל בנים שאתה נותן לי יהיו מן הצדקת הזו, הזכיר בתפלתו זכותה של רבקה, שאע"פ שהיא בת בתואל ואחות לבן ומפדן ארם שכולם רשעים, והיא לא למדה ממעשיהם ועמדה בצדקתה כשושנה בין החוחים (כלי אמרש), א"כ ראויה היא להיפקד בזכות זה בבנים, והיינו ששבחה זו שהיא בת בתואל וכו', זה גופא היתה מתפלתו עליה, ובזה הפך הרגזנות - היינו מקור מחצבתה, שהם רשעים שהיא בודאי רגזנות לפני הקב"ה, הפך אותה הרגזנות לרחמנות על רבקה, דזה עצמו הוא מזכותה ושבחה, [והדמיון לעתר הוא גם בזה, כשם שהעתר מהפך את התבואה ומפרידה מן המוץ שלה, כך גם היתה תפלתו בזה עליה, שרבקה נפרדה והתבדלה ממשפחתה ולא למדה ממעשיהם]. וזוהי גם הכוונה מה שאמרו להגיד שבחה וכו', היינו שלכן כתבה התורה כאן את יחוס משפחתה ושמותן זה אנו למדים שבחה, כדי להסמיך אותה ליעתר יצחק, ולרמוז בזה שזו היתה מתפלתו עליה, להזכיר זכותה שהיא בת בתואל וכו', ועמדה בצדקתה, ומתוך זכות ושבח זה הפך בתפלתו את מדת הרגזנות - לרחמנות, ולכן נכתב לשון זה, ויעתר, רק אצל יצחק, משום שהיה שייך תפילה זו על רבקה שהיתה בת בתואל וכו', והפך בתפלתו מקור מחצבתה, שהיא רגזנות לפני הקב"ה - לרחמנות עליה.

וזוהי צדקתה ושבחה של רבקה הנאמר בכאן, שכאשר התרוצצו הבנים בקרבה, והיתה בצער גדול ובהריון משונה, לא הלכה לדרוש בקוסמים ומנחשים, ואף שהיתה בת בתואל הארמי מפדן ארם, שהיא ארץ הקוסמים והמנחשים מעולם, ואחות לבן הארמי הקוסם והמנחש, לא הלכה אחריהם ולא למדה ממעשיהם, כי אם - ותלך לדרוש את ה', לבית מדרשו של שם ועבר, שיגיד לה מה תהא בסופה, וכפירש"י, [ויתכן לפרשו גם מלשון דרשו את ה' בהמצאו, היינו שהלכה לדרוש מה עליה לעשות, כי אולי הוא בסבת מעשיה, בבחינת אם רואה אדם שיסורים באים עליו יפשפש במעשיו], וזהו שבחה הנאמר בכאן, שלא למדה ממעשיהם לדרוש בהם, אלא לדרוש בה'.

(ב) ובגמרא יבמות (סד ט, ונטוה יד), א"ר יצחק למה נמשלה תפלתן של צדיקים כעתר, - דכתיב ויעתר יצחק - לומר לך, מה עתר זה מהפך את התבואה בגורן ממקום למקום, כך תפלתן של צדיקים מהפכת מדותיו של הקב"ה, ממדת רגזנות למדת רחמנות.

ויש לדקדק בזה, למה נאמר הלשון הזה של ויעתר רק אצל יצחק דוקא, ולא נמצא הלשון הזה אצל אברהם, וגם איזו מדת רגזנות היתה בכאן, שהיה צריך להפכה לרחמנות.

ואפשר לומר בזה, דכשהתפלל יצחק על

ואחרי כן יצא אחיו וידו אחזת בעקב עשו (כה, כא)

להחזיקו לצדיק ולמדקדק במצוות בשאלותיו איך מעשרין וכו', וכן במה שנשא אשה בן ארבעים שנה, שאמר אבא בן מ' שנה נשא אף אני כן, ובאמת שכל מ' שנה היה עשו צד

יתכן שבא לרמוז בזה, שיעקב אחז בעקבתו ורמיתו של עשו, שלא יחרוך רמיה צידו, (משלי יב, והכונה שם שלא ילית הרמאי צמרמיתו) דהיינו במה שהיה צד את יצחק בפיו לרמותו